

Биология

**Тема: Нерв системасынын
бузулушу жана анын алдын алуу**

8-класс

Мугалими: Түлөкеева Э.

18-01-2025 жыл

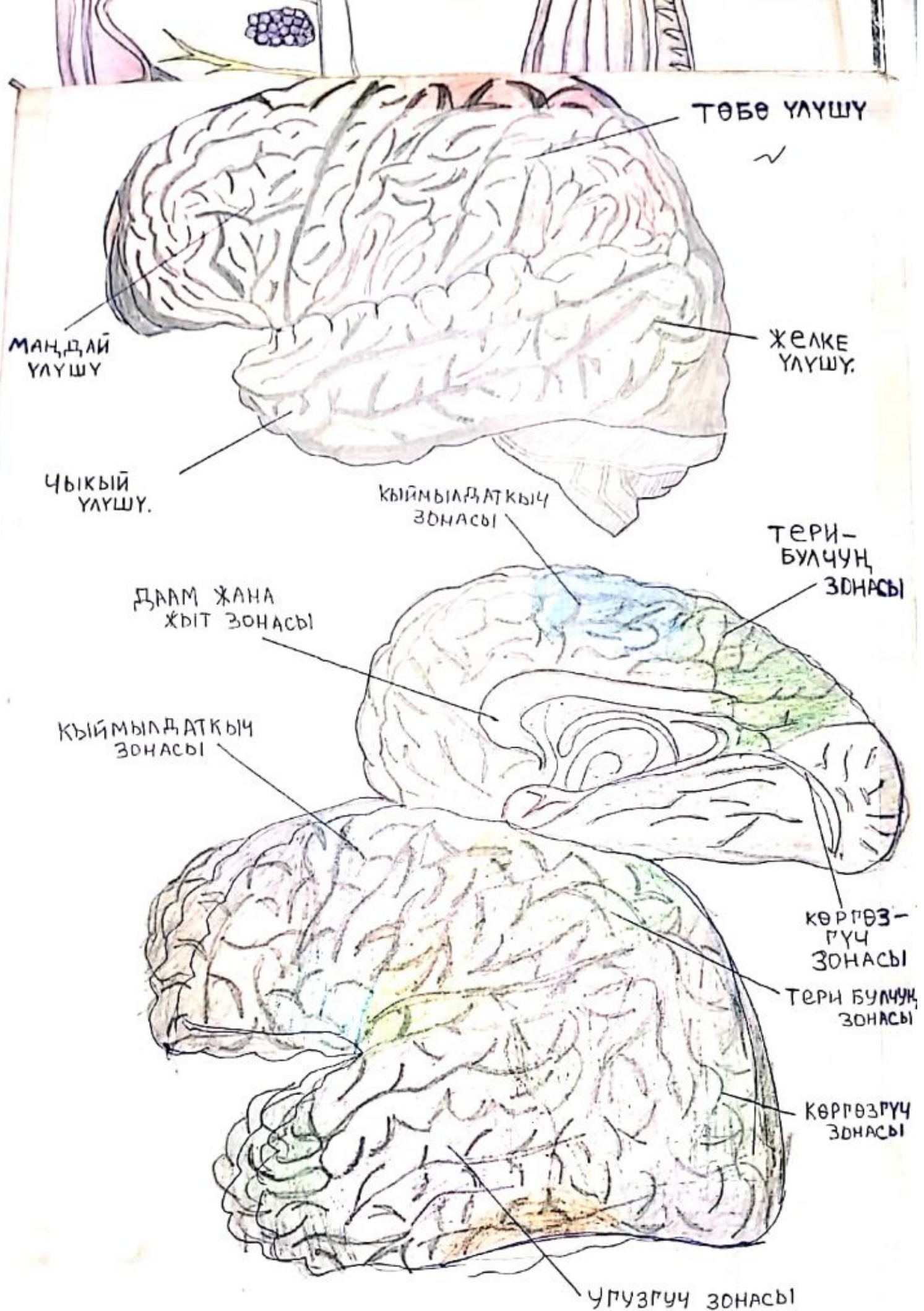
Тема: *Негизги компетенттүүлүктөр*
 Сабактын темасы: Нерв системасынын бузулушу

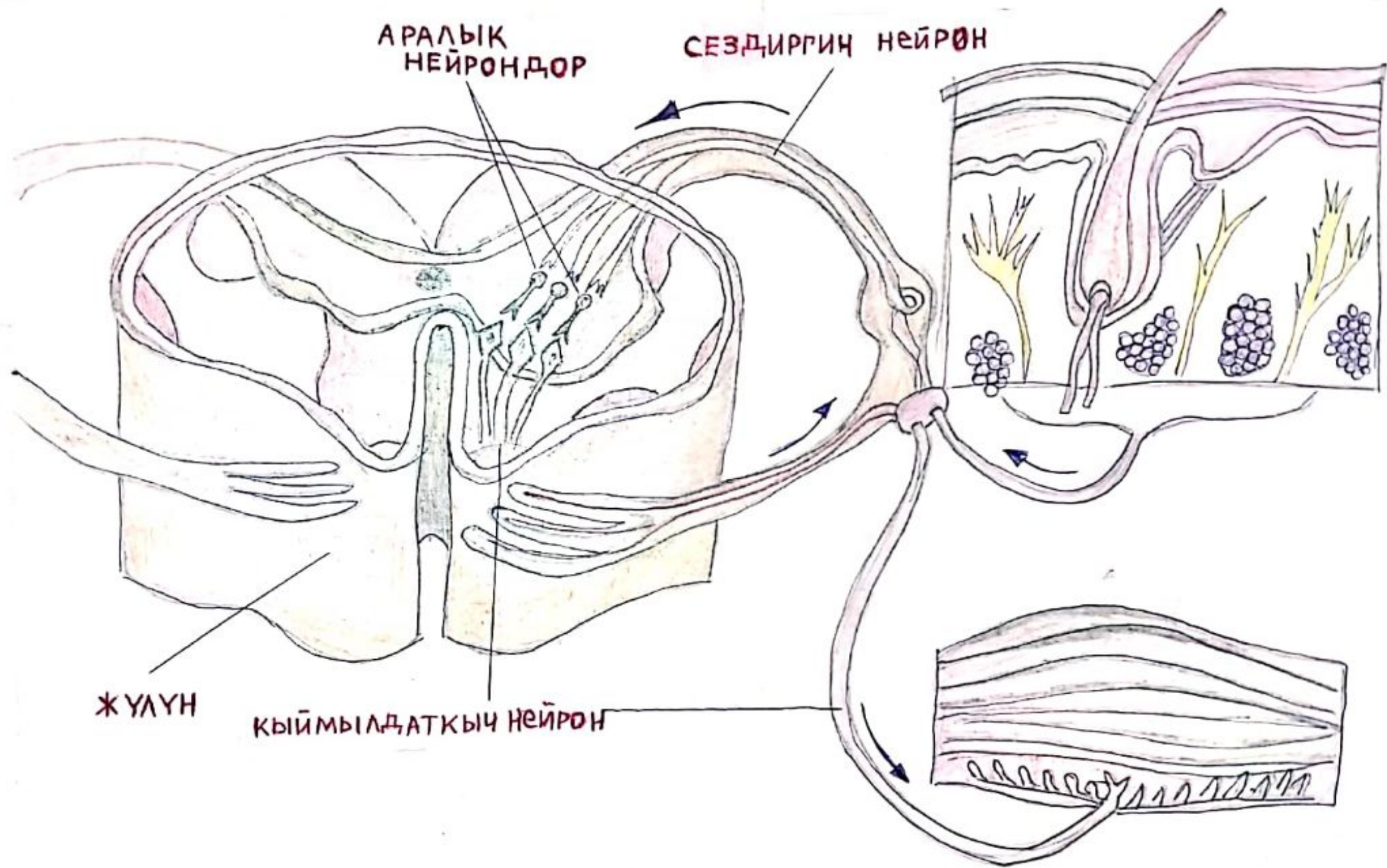
Негизги компетенттүүлүктөр: 1. Маалыматтык; 2. Социалдык- коммуникативдик; 3. Өз алдынча уюштуруу жана маселелерди чечүү;		Сабактын тиби: Аралаш Сабактын формасы: Колдонулуучу ыкмалар: Аңгемелешүү, суроо- жооп ж.б. Керектелүүчү каражаттар: Темага байланыштуу таркатмалар, карточкалар, сүрөттөр ж.б. Предмет аралык байланыш:
№	Сабактын максаттары (Окуучулар үчүн күтүлүүчү натыйжалар)	Көрсөткүчтөр
1	Билим берүүчүлүк: Окуучулар нерв системасынын бузулушу боюнча маалымат алышат. Нерв системасы качан бузуларын билишет жана алардын алдын ала алышат. Суроолорго жооп берүү менен ойлорун эркин айтууга үйрөнүшөт.	Окуучулар нерв системасынын бузулушу боюнча маалымат алышса. Нерв системасы качан бузуларын билишет жана алардын алдын ала алышса. Суроолорго жооп берүү менен ойлорун эркин айтууга үйрөнүшөт.
2	Өлүктүрүүчүлүк: Нерв системасынын бузулушу боюнча түшүнүгүн, өз оюн эркин айтуу менен кабыл алуусу, таанып- билүүчүлүгү, эске сактоосу, логикалуу ой- жүгүртүү аркылуу чыгармачылыгы калыптанат.	Нерв системасынын бузулушу боюнча түшүнүгүн, өз оюн эркин айтуу менен кабыл алуусу, таанып- билүүчүлүгү, эске сактоосу, логикалуу ой- жүгүртүү аркылуу чыгармачылыгы калыптанса.
3	Тарбиялык: Кыргыз жерин, биология сабагын сүйүүгө, алган билимдерин турмушта пайдалана билүүгө, эмгекчилдикке, патриоттуулукка, ынтымактуулукка, бири- биринин оюн сыйлоого жана уга билүүгө тарбияланышат.	Кыргыз жерин, биология сабагын сүйүүгө, алган билимдерин турмушта пайдалана билүүгө, эмгекчилдикке, патриоттуулукка, ынтымактуулукка, бири- биринин оюн сыйлоого жана уга билүүгө тарбияланышса.

Сабактын жүрүшү:

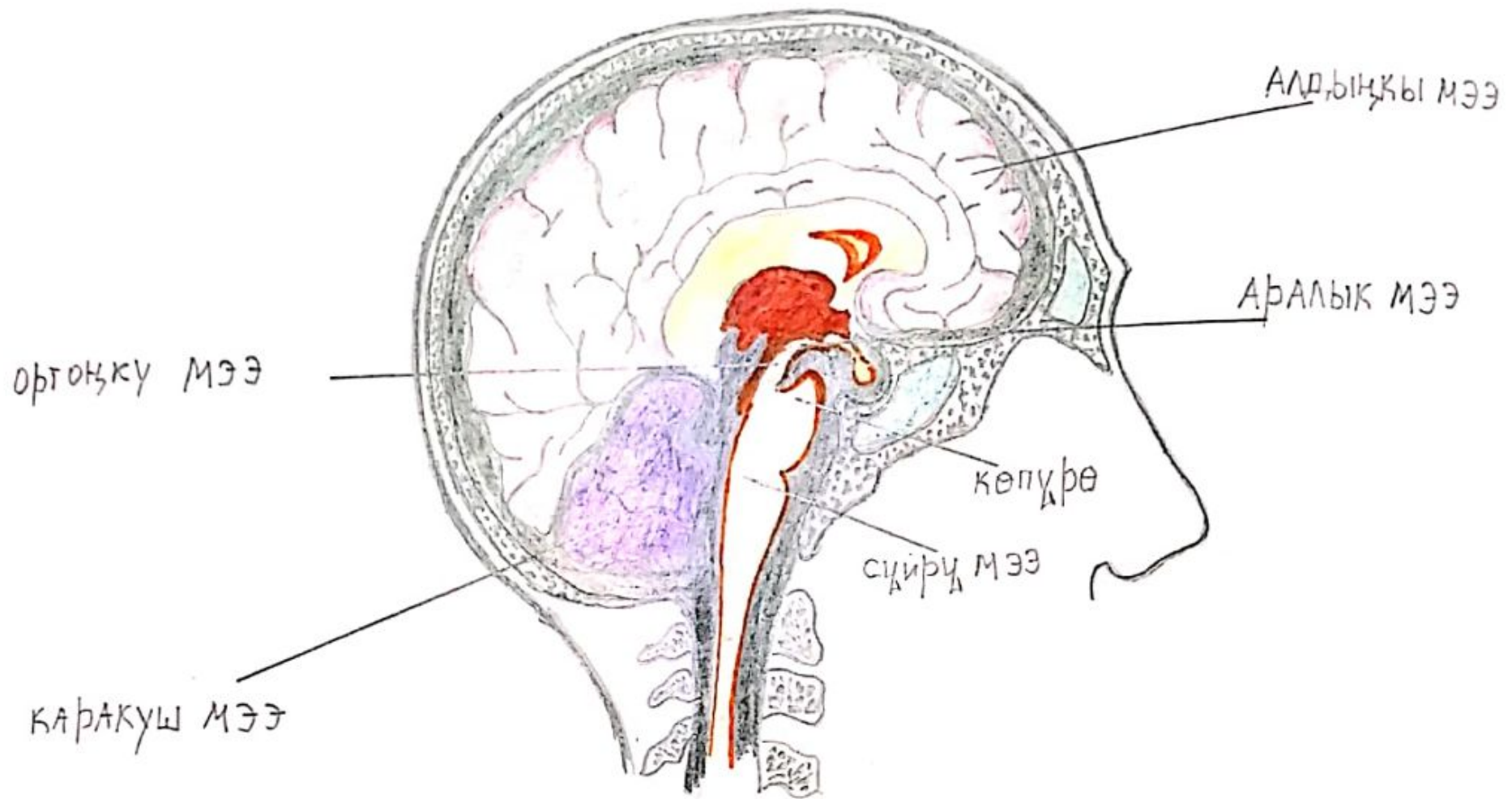
Сабактын этаптары	Убактысы	Мугалимдин ишмердүүлүгү	Окуучунун ишмердүүлүгү	Компетент-түүлүгү	Баалоо
1. Уюштуруу.	3 мин.	Сабактын темасын, максатын айтат жана түшүндүрөт.	Окуучулар сабактын темасын, максатын угат жана түшүнүшөт.		
2. Өтүлгөн теманы кайталоо.	3-5 мин.	Мугалим окуучуларга өтүлгөн темалар боюнча суроо берүү менен кыскача аңгеме жүргүзөт.	Окуучулар берилген суроолорго жооп берүү менен өздөрү билгендерин ортого		

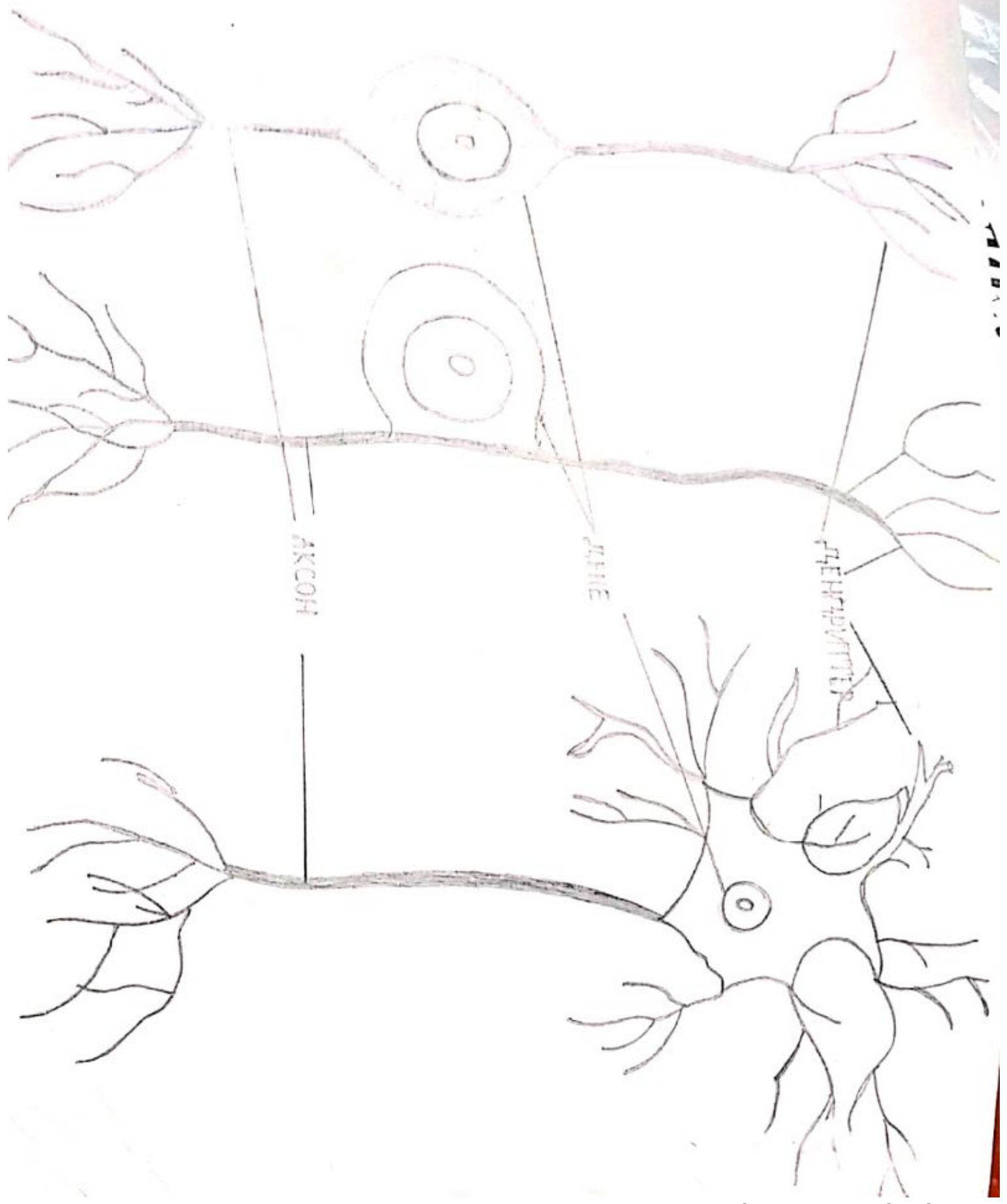
		салышат.	
3. Жаңы теманы түшүндүрүү.	5-7 мин.	<p>Мугалим окуучулардын билимин текшерип алуу максатында нерв системасынын бузулушу боюнча сурап алат. Окуучулардын оюн угат. Тема боюнча сүрөттөрдүн жардамында маалымат берет. Мугалимдин сөзү: <i>Нерв системасынын ишинин бузулушу ар кандай таасирлердин натыйжасында болушу мүмкүн. Жаңы төрөлгөн балдардын мээсинин ооруларын көбүнчө бактериялар көзгөйт. Андан жалпы дене же дененин тигил же бул бөлүгү шал болуп, же менингит дартына чалдыгышы мүмкүн.</i></p> <pre> graph TD A[Мээ системасынын бузулушунун себептери] --> B(Бангилик) A --> C(Алкоголь) A --> D(Банги зат) A --> E(Токсикомания) </pre>	<p>Окуучулар нерв системасынын бузулушу боюнча билгендерин эркин айтып беришет. Мугалим теманы түшүндүрүп жатканда кунт коюп угушат. Түшүнбөй калган жерин мугалимден сурашат. Мугалимге суроо берүүнү үйрөнүшөт. Нерв системасынын бузулушу боюнча билишет. Суроолорго жооп берүү менен билимдерин системалаштырышат. Таблицанын үстүнөн иштешет. Окуучулар андан ары тереңдетип окушат.</p>
4. Жаңы теманы бышыктоо.	7- 10 мин.	Эмне үчүн өспүрүмдөрдүн арасында токсикомания жана бангилик таралууда жана аларга каршы силер кандай чара көрө аласынар?	Окуучулар суроолорго жооп берүү менен талкууларды уюштурушат.
5. Талкуулоо үчүн суроолор.	10мин.	Талкуулоо үчүн суроолор:	Карточкаларга жооп беришет.
6. Тема боюнча тыныгуу.	5мин.	Мугалим окуучуларга дене тарбия көнүгүүлөрүн аткарат.	Окуучулар дене тарбия көнүгүүлөрүн аткаруу менен колдорун эс алдырып, сабакты андан ары улантышат.
7. Сабакты жыйынтыктоо	5мин.	Мугалим окуучулардын тема боюнча ойлорун ортого салууга убакыт бөлөт.	Окуучулар тема боюнча алган маалыматтары боюнча ойлорун билдиришет.
8. Үйгө тапшырма берүү.	3мин.		

Рефлекс догосу.

Шапак Рысмендеев атындагы орто мектеби

Биология

Тема:

Гүл-көбөйүү органы

6- класс

Мугалими:

Түлөкеева Э.

Жылдык
Анотация
07.02.28

2022 жыл 07.02.

биология 6- класс

Сабактын темасы: Гүл- көбөйүү органы

Негизги компетенциялуктор: 1. Маалыматтык: 2. Социалдык- коммуникативдик: 3. Өз алдынча уюштуруу жана маселелерди чечүү:		Сабактын тиби: Аралаш. Сабактын формасы: Колдонулуучу ыкмалар: Аңгемелешүү, сурдо- жооп ж.б. Керектелүүчү каражаттар: Темага байланыштуу таркатмалар, карточкалар, сүрөттөр ж.б. Предмет аралык байланыш:
№	Сабактын максаттары (Окуучулар үчүн күтүлүүчү натыйжалар)	Көрсөткүчтөр
1	Билим берүүчүлүк: Окуучулар гүл көбөйүү органы боюнча маалымат алышат. Гүлдүн түзүлүшү, бир жана эки үйлүү өсүмдүктөр боюнча билишет. Теманын үстүнөн талкууларга акивдүү катышышат.	Окуучулар гүл көбөйүү органы боюнча маалымат алышса. Гүлдүн түзүлүшү, бир жана эки үйлүү өсүмдүктөр боюнча билишсе. Теманын үстүнөн талкууларга акивдүү катышышса.
2	Өнүктүрүүчүлүк: Гүл көбөйүү органы боюнча түшүнүгүн, өз оюн эркин айтуу менен окуучулар бири- бири менен аңгемелешүү аркылуу сөз байлыгы, ой- жүгүртүүсү, кабыл алуусу, чыгармачылыгы, логикасы калыптанат.	Гүл көбөйүү органы боюнча түшүнүгүн, өз оюн эркин айтуу менен окуучулар бири- бири менен аңгемелешүү аркылуу сөз байлыгы, ой- жүгүртүүсү, кабыл алуусу, чыгармачылыгы, логикасы калыптанса.
3	Тарбиялык: Кыргыз жерин, биология сабагын сүйүүгө, өсүмдүктөргө аяр мамиле жасоого, эмгекчилдикке, патриоттуулукка, ынтымактуулукка, бири- биринин оюн сыйлоого жана уга билүүгө тарбияланышат	Кыргыз жерин, биология сабагын сүйүүгө, өсүмдүктөргө аяр мамиле жасоого, эмгекчилдикке, патриоттуулукка, ынтымактуулукка, бири- биринин оюн сыйлоого жана уга билүүгө тарбияланышса

Сабактын жүрүшү:

Сабактын этаптары	Убак-тысы	Мугалимдин ишмердүүлүгү	Окуучулун ишмердүүлүгү	Компетент-түүлүгү	Баалоо
1. Уюштуруу.	3мин.	Сабактын темасын, максатын айтат жана түшүндүрөт. Алтын эреже менен тааныштырат.	Окуучулар сабактын темасын, максатын угат жана түшүнүшөт. Алтын эреже менен таанышышат.		
2. Өтүлгөн теманы кайталоо.	3-5 мин.	Мугалим окуучуларга өтүлгөн темалар боюнча суроо берүү менен кыскача аңгеме жүргүзөт.	Окуучулар берилген суроолорго жооп берүү менен өздөрү билгендерин ортого салышат.		
3. Жаңы	5-7	Мугалим окуучулардын билимин текшерип алуу максатында	Окуучулар		

теманы түшүндүрүү.	мин.	<p>суроолорду берет.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гүлдүн негизги бөлүгү жана гүл жандагычтары кайсылар? 2. Гүлдөгү аталыктын, энеликтин болушуна ылайык гүлдөр жана өсүмдүктөр кандай түрлөргө бөлүнүшөт? 3. “Топ гүл” деген эмне жана алардын биологиялык мааниси кандай? <p>Окуучулардын жообун угат.</p> <p><i>Мугалимдин сөзү: Өсүмдүктөрдүн уругу аркылуу көбөйүшү менен таанышуу үчүн окуу китебинин 7- параграфында жазылган гүлдүн түзүлүшүн эсиңерге түшүргүлө. Эми гүлдү эске салыш үчүн, чиенин же жоогазындын ачылган гүлдөрүн карап көрөлү (89- сүрөттүн жардамы менен). Гүлдүн ортосунда энелиги даана көрүнүп турат. Ал коп сандаган аталыктар менен курчалган. Энелик менен аталыктар гүлдүн негизги бөлүктөрү. Аларды гүл жандагычтар коргоп турат. Чиенин гүлүндө алар беш- бештен болушат. Чиенин гүлүнүн таажычасы айрым желекчелүү, анткени анын желекчелеринин бардыгы тең жана бири- бирине кошулбай бөлөк- бөлөк өсөт. гүл таажысы желекчелердин кошулуп өсүшүнөн пайда болсо, кошулуп өскөн желекчелер деп аталат. Кошулуп өскөн желекчелүү таажынын төмөн жагы биригип, түтүктү пайда кылат.</i></p>	<p>өсүмдүктөрдүн көбөйүшү жана репродуктивдүү органдар боюнча билгендерин эркин айтып беришет. Мугалим теманы түшүндүрүп жатканда кунт коюп угушат. Өсүмдүктөрдүн көбөйүшү жана репродуктивдүү органдар боюнча билип алышат. Талкууларга активдүү катышышат. Ойлорун эркин айтышат. Сүрөттөр менен иштешет. Окуучулар андан ары тереңдетип окушат.</p>			
4. Жаңы теманы бышыктоо.	7- 10 мин.	Мугалим доскага сүрөттөрдү илет.	Окуучулар сүрөттөр менен иштешет.			
5. Талкуулоо үчүн суроолор.	10мин.	Мугалим окуучулардын билимдерин бышыктоо максатында карточкаларды таратат:	Окуучулар карточкаларга жупта, топто, жалпы жооп берүү менен талкууларды уюштурушат. Ойлорун эркин айтышат.			
6. Тема боюнча тыныгуу.	5мин.	Мугалим окуучуларга эс алдыруу максатында көнүгүү жасатат. Көнүгүүнү ыңгайына карап, тандап алса болот.	Окуучулар көнүгүү жасоо менен маанайлары көтөрүлөт. Жагымдуу маанай менен сабактарын улантышат.			
7. Сабакты жыйынтыктоо	5мин.	- Мугалим сабакты жыйынтыктоо максатында карточкаларды таратат:	Окуучулар мугалим берген суроолорго жооп беришет.			
8. Үйгө тапшырма берүү.	3мин.	-				

КВНдин ПРОГРАММАСЫ

1. Саламдашуу.
2. Дубал газета, эмблема,
команда атын жактоо.
3. «Дары өсүмдүктөр» деген
темада жарнама.
4. Викторина, суроо-жооп
5. Обондуу ыр (*өсүмдүктөр,
жаратылыштын кооздугу
жөнүндө*)
6. Сахналаштырылган
сатиралык көрүнүш
«Өсүмдүктөрдү коргойбуз»
темасында.
7. Хор «Кыргызстандын
жаратылышы, кооздугу
жөнүндө»

Жаги биолог

***
**Конкурстун
программасы**

- 1. Суроолор (жазуу иши)*
- 2. Тест*
- 3. Оозеки суроолор (алгачкы жардам көрсөтүү)*

№ 16.

№ 6.

Аномизагон деген эмне?

№ 12.

и

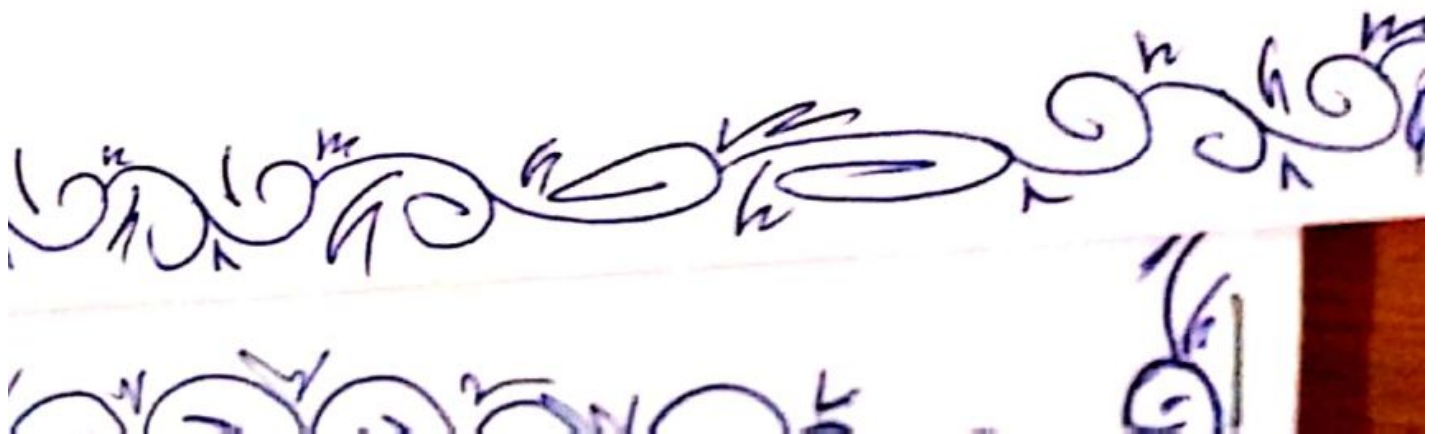
№ 1.

Сууга
кандай
мардам
карауу?

чеккен адамга
алгачки
корсотуу

№ 2.

Түш оякөн адамга

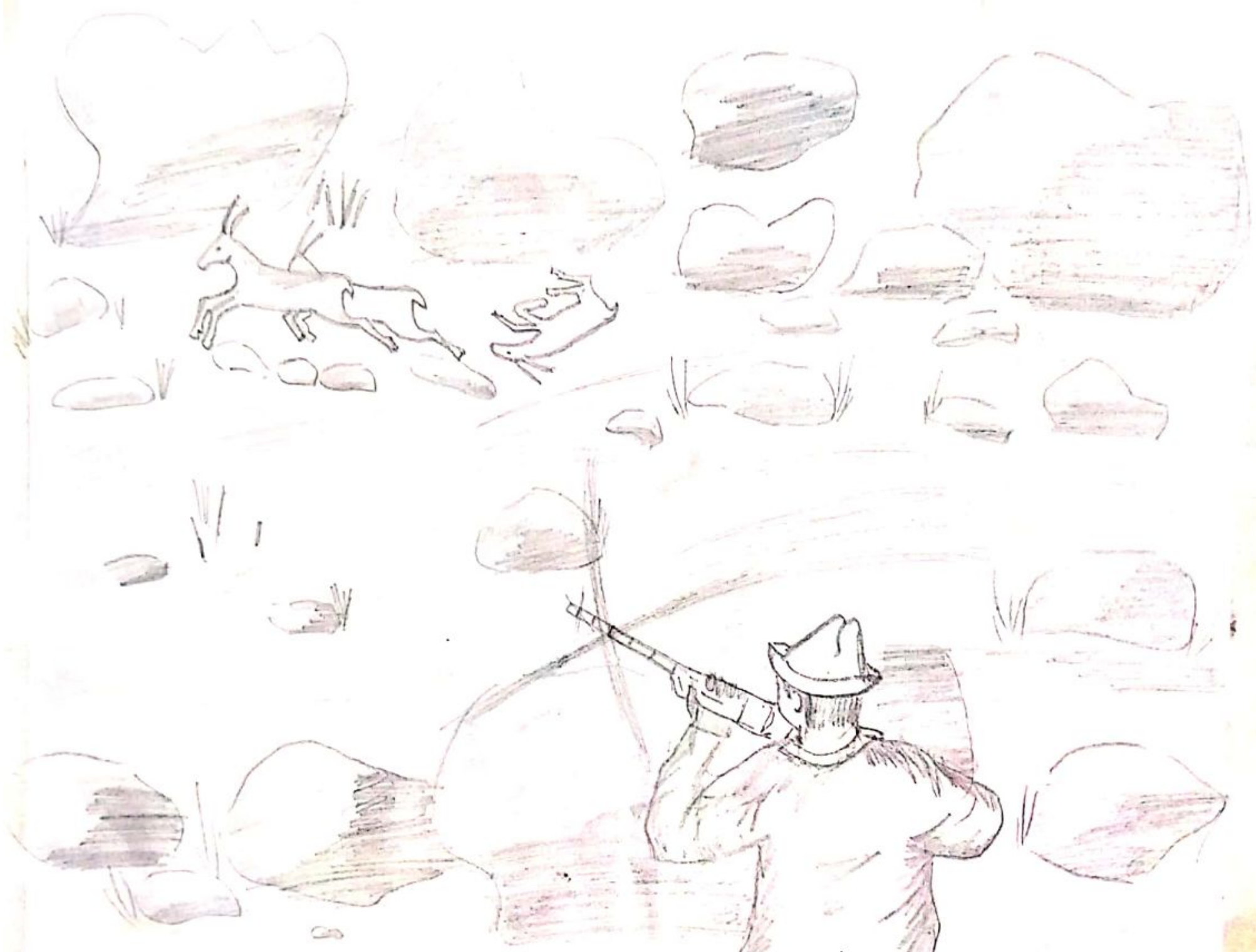

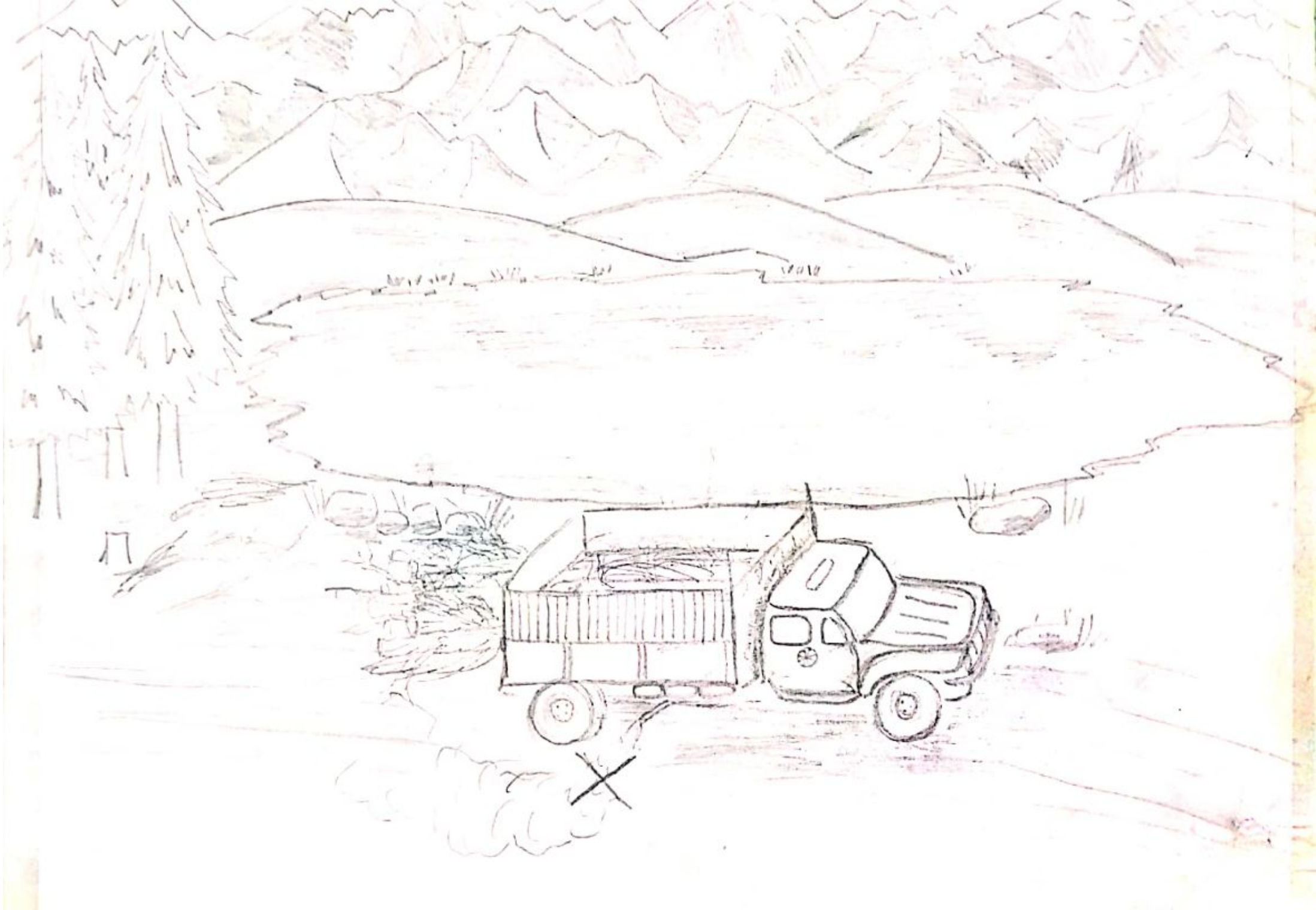
Тема:

Биоартгүрдүүлүк

ЖАРАТЫЛЫШ
БАЙЛЫКТАРЫН
КИЙИШКИ МУУНДАР
ДА ПАЙДАЛАНЫП
ДАЙ САРАМЖКАЛ
ДУУ ПАЙДАЛАНУУ
КЕРЕК.

Тема: Биоартүг

Сабактын максаты:
а) Биоартүрдүн жөнүндө билүү;
б) Түрлөрдүн маанисин түшүнүү;
в) Жаратылган дүйнөнүн байлыгын көрүү;
Жоголуп баруучу түрлөрдү сактоо;
Жоголуп баруучу түрлөрдү кенүшөт.
байланыштарын

ЖАЛФАТ ЫЛЫШ-БУЛ
ЭЛДИН КЕНЧИ,
АНЫ САКТАЙ
КОРГОЙ БИЛЕЛИ:

ЖАРАТЫЛЫШТЫН

ЗАКОНДОРУ МЕНЕН

ЭСЕТТЕШТИМЕН

АДАМДЫН ДОЛБОО-

РУ ЖАКЫРЧЫЛЫК-

КА ГАНА АЛЫН

КЕЛЕТ.

Тест.

- 1. Ак илбирс кандай популяцияга ээ?

- а. Мегопопуляция.   б. Мезопопуляция.   в. Микропопуляция.   г. Популяцияга ээ эмес.